

ג ל י ר ג ר ת ל ע י ר ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליכוביץ
הסנה השבע-עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

ראה (תשי"ח)

עיינן לפסוקים אלה גם גליגנות ראה תשי"ג, תשי"ז

א. טאלה כללית

רמב"ם הלכות סחנות עניים פרק שביעי הלכה א:
מצות עשה ליתן צדקה לעניי ישראל כפי מה שראוי לעני, אם חיתה יד חנות
מסגת, שנאמר "פתה תפתח את ידך לו" ונאמר (ויקרא כ"ה) "והחזקת בו בר
ותושב וחי עמך".
הרואה עני מבקש וחעלים עיניו סמנו ולא נתן לו צדקה עבר בלא תעשה, שנאמר
(ט"ז ז'): "לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחריך האביון".
חלא פרקנו מדבר בהלואה - כיצד משתלבים דיני צדקה הנה?

ב. טאלות ודיוקים ברש"י:

- (1) ה' ד"ה רק אם שמוע תשמע:
או לא יהיה בך אביון:
טמוע תשמע: טמע קמעא
משמיעין אותו הרבה.
 - (2) ה' ה' טמוע תשמע: טמע קמעא
משמיעין אותו הרבה.
 - (3) ו' ה' כאמר דבר לך: והיכן
דבר? (דברים כ"ו)
"ברוך אתה בעיר".
 - (4) ו' ה' והעבטת גויים: יכול שתהא
לוה מזה ומלוה לזה? ת"ל:
"ואתה לא תעבוט".
 - (5) ה' ה' והעבטת תעביטנו: אם לא רצה
במתנה, תן לו בהלואה.
- מה קשה לו בפסוקנו?
(א) במה הוא סוסה כאן מן הפסוק?
(ב) מה קשה לו ואלצו לפרש כך?
XX מה ראה רש"י להביא דוקא פסוק זה
בהוכחה לברכת ה' לשומרי מצותיו,
והרי בהרבה מאד פסוקים נאמר דבר
זה?
מה קשה לו?
מה קשה לו, וכי זה אותו קטי
טב"מ ו' (4) או קטי אחר?

ג. ט' הסמר לך מן יהיה דבר עם לבבך בליעל

רשב"ם: (לפי ההוצאה המדעית של ד. ראזין, ברסלוי 1881)
הסמר לך מן יהיה עם לבבך דבר בליעל, כלומר דבר של רשע (הרי"ט בסגול).
כמו (תהלים מ"א ט'): "דבר בליעל יצוק בן" סתרונו כך.
(וטם בתהלים פרטו רש"י: "כל רשעות טענה יצוקו ויטתפכו בגוטה")
(1) מהי הדרך הפרטנית טבה חלך הרשב"ם בפרושו יזה?
(2) למה כתב באמצע דבריו "כלומר" - מה בין חלקו הראשון של פרושו
לבין חלקו השני?

ד. ט' הסמר לך מן יהיה דבר עם לבבך בליעל
מורטי התורה להקדוש אנטלמה אטרוך (במאה ה"ד):
קראו "בליעל" טלא יבין אל על וחוא "עליון" כמו (הוטע י"א ז') "ואל על
יקראוהו". או מלטון תועלת - טלא יועיל לגסטו...
ובעבור כי המחטבה בלב והרחור קטה להחטיא האדם, קראו "לבבך בליעל" לטון
רשע, כתרוממו. כי החטא הבא במקרה הוא מצד החומר, בלא הסתדלות והרחור
המחטבה מצד השכל; ואין ספק שאין כל כך העונט גדול במי יטפעל בחומר כמו
טישים הסתדלותו בהרחורו לחטא ויטיב כוחותיו הנפטיים בעניני החטא...
ועל זה אמרו כי לב רע היותר מנונה (פרקי אבות טרק ב' מטנה ט')

- (1) במה טונה פרושו מפירוט הרשב"ם?
- (2) במה טונה דבריו מסתמן בעל מדרש תורה על הפסוק ט"ו ל"ט?
- במה טייע פסוק זה לפרושו?

ח. חטוא: ט': הסמר לך מן יהיה דבר עם לבבך בליעל... ורעה עיניך מאחריך האביון
ולא תתן לו

י': נתן נתן לו ולא ירע לבבך

חאוכל להסביר למה מדובר בפסוק ט' ברוע עיני ופס' י' ברוע לב. ?
חעזי בדברי העמק דבר לט' י' ד"ה ולא ירע לבבך:
לא תחא ניכר לפניו שאתה נותן לובעל כרחק, בלב
רע מעציב חפנים, וכמבואר בהחמיה: "מיוע טניך
רעים... אין זה כי אם רע לב".

טאלות המסומנות X קטות והמסומנות XX קטות ביותר, יפתור כ"א לפי הבנתו
טאלות וגם תשובות נא לטלוח לנחמה ליכוביץ, קרית משח ירושלים